

Дятлова В.В.
доктор технічних наук, професор
Єрохіна Д.О.
асистент

ДВНЗ «Приазовський державний політехнічний університет»
м. Дніпро, Україна

РОЗВИТОК ПРІОРИТЕТНИХ СЕКТОРІВ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ В ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД: ОРІЄНТАЦІЯ НА ІННОВАЦІЇ

Як свідчить досвід розвинених країн, розвиток економіки забезпечується базовими галузями промисловості. Для України такими, зокрема, є переробна промисловість, машинобудування, металургія, включаючи чорну, продукція якої залишається головним конструкційним матеріалом у світі. Незважаючи на скорочення потреби в металопродукції масового виробництва загалом у світі [1], в Україні обсяги скоротилися значно через збройний конфлікт. Однак у повоєнний період національна економіка відчуватиме потребу в металопродукції, а тому необхідно буде відродити галузь металургії з урахуванням світових трендів та орієнтирів на модернізацію металургійних підприємств як умову їх інноваційного розвитку.

Сучасними тенденціями інноваційної модернізації металургії, за прикладом країн-лідерів у цій галузі, є розбудова міні-заводів потужністю до 500 тис. т за рік, які виробляють кінцеву продукцію з високою доданою вартістю, з одночасним виводом з експлуатації застарілих виробничих потужностей. Наразі таких заводів майже 390, є вони по одному в Білорусії і Молдавії. Переважає у світі

Ще один світовий тренд – поширення киснево-конвертерного способу виплавки сталі, частка якого у світі – 70%. Такий спосіб переважає в Німеччині, Китаї, Південній Кореї, а також в Україні та Росії. Електроплавильна сталь є переважною у США, Італії, Туреччині, Індії, її частка у світі – близько третини. А від мартенівського способу, частка якого у світі менше 0,5%, відмовилися всі країни-лідери виробництва сталі, крім України.

В Україні за період незалежності нових металургійних підприємств майже не будували (виняток – завод «Інтерпайп Сталь», м. Дніпро). Модернізація була локальною і спрямована переважно на заміну технічно застарілого обладнання. Наразі на більшості підприємств його зношення оцінюється в 50-65%. Майже не вдосконалювалося виробництво прокату, в тому числі четвертого переділу. Тому й металопродукція реалізується як така, що має низьку додану вартість [1].

Дані з офіційних джерел свідчать, що нормативно-технічна база щодо продукції чорної металургії системно не оновлювалася. На наявність застарілих вимог щодо такої продукції вказують чинні державні стандарти, більшість яких затверджені ще в 90-ті роки. Між тим, лідерство та конкурентоспроможність країн в певній галузі визначається рівнем оновлення стандартів, їх гармонізацією з міжнародними та європейськими, введенням у стандарти через вимоги до якості продукції запроваджених нових технологій виробництва [2; 3].

Отже, у повоєнний період чорна металургія ввійде з відзначеними проблемами. Наразі науковцям і фахівцям-практикам необхідно об'єднатися і дійти спільної думки щодо моделі інноваційного розвитку галузі та інвестиційне забезпечення її реалізації, розробити проєкт державної програми чорної металургії [4].

У моделі інноваційного розвитку чорної металургії та в проєкті, на наш погляд, повинно звернути увагу на такі складові. По-перше, необхідно передбачити розроблення та запровадження інноваційних ефективних наукоємних, ресурсозберігаючих та екологічно чистих технологій світового рівня та відповідного оновлення основних засобів (у тому числі на засадах використання зарубіжних науково-технічних інновацій і формування потужного сектору науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт при великих металургійних корпораціях і при профільних університетах). По-друге, необхідно переглянути стандарти щодо продукції чорної металургії та систем менеджменту. По-третє, потрібно передбачити орієнтацію металургійної галузі на потреби внутрішнього ринку, що зменшить залежність її відновлення та подальшого розвитку через несприятливу світову кон'юнктуру, цінове навантаження від імпорتنих, зокрема європейських енергоносіїв, що з 2023 року є достатньо відчутним. По-четверте, є потреба у відновленні підтримки металургійної галузі на державному рівні через державні програми і плани. У довоєнний період металургія в державних програмах визначалася як пріоритетна галузь економіки. Наразі у переліку галузей, яким надаватиметься підтримка від держави, визначений Міністерством економіки України від 01.04.2022 р., на металургійну галузь не вказано, тому може виникнути необґрунтована думка, що галузь не в пріоритеті. Однак саме сталь, як відомо, є основним конструкційним матеріалом у оборонній промисловості, що вказує на пріоритетність металургійної галузі для економіки України, обґрунтовує нагальну потребу щодо визначення моделі її інноваційного розвитку.

Література:

1. Єрохіна Д., Чурілович А., Дятлова В. Розвиток металургійної галузі: зовнішньоекономічний та інноваційний аспекти. *Актуальні проблеми зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності в умовах інтеграційних та глобалізаційних процесів : Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конф. науковців і студентів* (25 жовтня 2018 р., Маріуполь). Маріуполь : ДонДУУ, 2018. С. 99–103.
2. Дятлова В. В. Лідерство країн у світовій і регіональній торгівлі на засадах активної участі у розвитку стандартизації. *Держава та регіони. Серія «Економіка та підприємництво»*. 2013. № 2 (71). С. 50–54.
3. Дятлова В. В. Забезпечення економічної безпеки і конкурентоспроможності економіки механізмами технічного регулювання. *Актуальні проблеми економіки*. 2011. Вип. 3 (117). С. 56–62.
4. Солідор Н.А., Дятлова В.В., Єрохіна Д.О. Інноваційний розвиток промисловості: управлінські орієнтири для металургійної галузі в повоєнний період. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2023. Вип. 4 (263). С. 34–41.